

MARZENIA DO SPEŁNIENIA

WIZJA / MISJA

Stworzenie atrakcyjnej dzielnicy śródmiejskiej, która w sposób twórczy i zrównoważony wykorzystuje znaczenia i wartości wielowarstwowego dziedzictwa kulturowego dawnej Stoczni, w tym przede wszystkim zaawansowanej technologicznie produkcji oraz społecznej i dialogicznej solidarności, odpowiadając jednocześnie na kulturowe wyzwania przyszłości, w tym przede wszystkim w zakresie ekologii.

CELE STRATEGICZNE I ZADANIA

PAMIĘĆ

1. Zachowanie i twórcze wykorzystanie (re-use) wielowarstwowej tożsamości Stoczni, poprzez:

- zachowanie reliktyw archeologicznych średniowiecznych korzeni Młodego Miasta oraz właściwego udokumentowania ich ewentualnie likwidowanych fragmentów, które znajdują się obecnie poza obszarem ochrony archeologicznej
- zachowanie i wykorzystanie (*re-use*) układów przestrzennych oraz zabytków architektury i techniki ze wszystkich okresów działalności Stoczni (19-wiecznych, międzywojennych, hitlerowskiej, powojennej)
- zachowanie kompleksowej identyfikacji wizualnej obszaru dawnej Stoczni, która wpływa i kształtuje unikatowy charakter tego miejsca (w tym oryginalnej „patyny”, rdzy, dzięki zieleni itp.)
- zachowanie indywidualnych historii-opowieści Stoczniovców (i ich rodzin)
- zachowanie oryginalnego nazewnictwa gęstej, historycznej siatki ulic, odwołującej się do tożsamości miejsca, w tym nazw stoczniowych zawodów: Narzędziowców, Traserów, Niterów, Kadłubowców, Monterów, Odlewników, Kotlarzy, Transportowców, Malarzy, Stolarzy, Rurarzy, Elektryków, Wyposażeniowców itp.
- zabezpieczenie i odpowiednie wykorzystanie budynku wartowni przy Bramie nr 2
- zachowanie i poddanie prac konserwatorskim oraz udostępnienie do zwiedzania dwóch zachowanych schronów: (1) w piwnicy budynku tzw. Mlecznego Piotra, (o charakterze medycznym); (2) przeciw bombowego na skraju terenu A, obok dawnego budynku straży pożarnej - jako świadectwa funkcjonowania wielkiego zakładu przemysłowego w czasach „zimnej wojny”

2. Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu prezentacji historii i dziedzictwa kulturowego dawnej Stoczni Gdańskiej, poprzez:

- stworzenie oddziału Narodowego Muzeum Morskiego w jednej z hal stoczniowych, poświęconego historii polskiego przemysłu stoczniowego, w tym również przeniesienie „Sołdka” w rejon jego budowy (K2)
- stworzenie opisu poszczególnych budynków i obiektów, zawierających tekst oraz materiał ilustracyjny (powtarzalny plan sytuacyjny z zaznaczonymi polami obiektów budowlanych oraz miejscem danej hali na linii technologicznej budowy statków)
- zabezpieczenie i odpowiednie wyeksponowanie dawnego warsztatu Lecha Wałęsy

- uczytelnienie terenu i reliktyw dawnych ślipów płaskich przy trapezowym basenie dokowym (np. w formie publicznego placu). Użycie zieleni do ukazania obrysów nieistniejących budynków.
- uczytelnienie pierwotnej funkcji zachowanego żurawia obok Mlecznego Piotra poprzez odtworzenie fragmentu belki z torem oraz powtórne oparcie jego pomostu na ścianie nowego budynku (w miejscu zburzonej hali)
- upamiętnienie w przestrzeni dawnej Stoczni najstarszych elementów przestrzennych związanych z przebiegiem historycznych cieków wodnych, które wpływały na podziały geodezyjne Stoczni Królewskiej/Cesarskiej, Drewnicy i Stoczni Schichaua: rowu cegielnianego, pierwotnego ujścia Kanału Raduni (wzdłuż ul. Rybaki Dolne), kanałów „młodemiejskich składów drewna” (obecnej Drewnicy), dawnych fos pierścienia bastionów wokół Gdańska i szańca wapiennego.
- odtworzenie ogrodu kwiatowego w rejonie budynku dyrekcji Stoczni Gdańskiej oraz uczytelnienie śladów istnienia ogródków wydziałowych poprzez ich ponowne aranżacje.
- umożliwienie swobodnego oglądu hal od wewnątrz, poprzez ewentualne wstawianie niezależnych struktur, z zachowaniem dystansu wobec istniejących ścian zewnętrznych i oryginalnego dachu (z ewentualnymi podziałami poziomymi wewnątrz tych struktur)
- pozyskanie od właścicieli nieruchomości zasobów dokumentacji obiektów, dokumentacji technicznej, technologicznej i przekazanie ich do Archiwum Państwowego (będą wtedy udostępniane w pracowni naukowej każdemu)

3. Wprowadzenie programu edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych na temat dziedzictwa Stoczni Gdańskiej i tożsamości miejsca, poprzez:

- zapewnienie bezpośredniego, publicznego dostępu do dziedzictwa kulturowego
- organizowanie warsztatów artystycznych, oprowadzań z lokalnymi przewodnikami, spotkań, sympozjów o tematyce historycznej, nawiązujących do historii miasta i dzielnicy.

WODA I PRZESTRZENIE PUBLICZNE

1. Stworzenie spójnego i atrakcyjnego systemu przestrzeni publicznych, poprzez czerpanie z tradycji lokalnej i tożsamości miejsca (a nie kopiowanie innych rozwiązań)

- zdefiniowanie wymaganych cech przestrzennych wszystkich wnętrz miejskich, ustalonej na tym obszarze sieci ulicznej, poprzez:
 - stosowanie architektury kontekstualnej - zapewnienie harmonijnej relacji nowo wznoszonych budynków w bezpośrednim otoczeniu historycznych (w zakresie wielkości bryły, charakteru architektury, w tym materiałów itp.)
 - realizację architektury w ludzkiej skali (mieszkaniowej, usługowej, biurowej itp. umożliwiającej szybką zmianę funkcji i adaptację do nowych sytuacji) z lokalami handlowymi i usługowymi w poziomie parterów od strony ulic i ciągów pieszych, w zróżnicowanym zakresie cenowym, przeznaczonej dla różnych grup społecznych, która stworzy poczucie bliskości, intymności i wspólnoty

2. Stworzenie ogólnodostępnej, nadwodnej i atrakcyjnej przestrzeni publicznej o charakterze bulwarowym, ciągnącym się od Głównego Miasta, aż po tereny postoczniowe:

- wyeliminowanie barier w swobodnym i atrakcyjnym dostępie do frontu wodnego, w tym również poprzez rezygnację z realizacji (przewidzianej zapisem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) 4-pasmowej arterii komunikacyjnej z dodatkowym pasem dla tramwajów pośrodku (o łącznej szerokości prawie 50 metrów)

- zapewnienie nabrzeżom wysokiej jakości rozwiązań projektowych, jak również realizacyjnych (materiały, mała architektura, identyfikacja wizualna itp.)
- stworzenie miejskiej plaży oraz miejsc dla wędkarzy i cumowania kajaków (z łatwym wyjściem na brzeg)
- nadanie nabrzeżom swobodnie dostępnych funkcji związanych z komunikacją i publicznym transportem wodnym: przystanków tramwajów wodnych oraz dworca morskiego dla małych i średnich wycieczkowców
- stworzenie mariny żeglarskiej, która miałaby nie-elitarny charakter (dostępność cenowa) z zapleczem technicznym (możliwość remontów), co dawałoby żeglarzom dostęp do miasta od innej strony oraz zwiększałoby ruch w nowej dzielnicy od strony wody i podkreślało jej związek z morzem

3. Zrównoważenie ruchu pieszego i rowerowego oraz transportu publicznego, z prywatnym transportem samochodowym, poprzez:

- stworzenie gęstej siatki przestrzeni publicznych, z odpowiednim wykorzystaniem istniejących, historycznych ulic i placów, połączonej płynnie z historycznym śródmieściem (bez możliwości budowy grodzonych zespołów biurowych i mieszkaniowych)
- przeznaczenie pasa pomiędzy frontem wodnym, a ulicą Narzędziowców jedynie dla ekologicznego transportu publicznego (np. elektrycznego) z wyłączeniem indywidualnego ruchu samochodowego (za wyjątkiem dostaw we wczesnych godzinach porannych)
- realizację nowoczesnego (multi-modalnego) przystanku SKM Gdańsk-Stocznia, zapewniającego sprawne połączenie z całą metropolią, z wykorzystaniem historycznej kładki nad torami, przystosowanej do ruchu rowerowego (kompensującego brak ścieżki rowerowej na wiadukcie ulicy Ks. Jerzego Popiełuszki)
- rezygnację z realizacji (przewidzianej zapisem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) 4-pasmowej arterii komunikacyjnej z dodatkowym pasem dla tramwajów pośrodku (o łącznej szerokości prawie 50 metrów)

SZTUKA

1. Tworzenie kapitału symbolicznego oraz artystyczna stymulacja zrównoważonego rozwoju terenów postoczniovych, poprzez:

- wykorzystanie kulturowych kontekstów Stoczni, jako zbiorowego dzieła sztuki i dźwigni projektu kulturowego całego regionu, bazującego na historycznym dziedzictwie, ale zorientowanego na wyzwania przyszłości, który może oddziaływać i odgrywać rolę w polityce globalnej, poprzez wytworzenie relacji do instytucji i procesów geopolitycznych (zmian porządku światowego i dominacji kulturowych, np. roli nowego Jedwabnego Szlaku itp.)
- poszerzanie obszarów wolności w sztuce oraz dopuszczanie odważnych interwencji artystycznych i projektów artystyczno-badawczych i eksperymentowania, bez określania z góry ich rezultatów (swoiste spontaniczne „głośne myślenie”) popularyzując wartości Solidarności, takie jak tolerancja, wolność słowa, myślenie krytyczne itp.
- stworzenie bezpiecznego miejsca spotkań i pracy dla niezależnych twórców i aktywistów funkcjonujących poza oficjalnymi instytucjami kultury, w formie ekonomicznie opłacalnych pracowni dla artystów i rezydencji artystycznych, instytucji kultury oraz dużego pawilonu wystawienniczego (np. w jednej ze stoczniovych hal)
- działania artystyczne sprzyjające spotkaniom społeczności lokalnej oraz gości: organizowanie koncertów, pikników, wieczorów autorskich itp. kierowanych nie tylko do „nowego mieszkańca”, ale też do osób związanych z danym miejscem przed przeprowadzeniem procesów rewitalizacyjnych – czyli do lokalnych mieszkańców i ich sąsiadów, pracowników stoczni, artystów i działaczy, którzy przyczynili się do nadania stoczni wyjątkowego charakteru.
- wprowadzenie sztuki (jako składnika przemiany społeczno-politycznej) do programu ECS
- zabezpieczenie i ponowne wykorzystanie w aranżacji Drogi do Wolności instalacji artystycznych w formie bram, autorstwa Grzegorza Klamana

- przywrócenie sezonowego działania Subiektywnej Linii Autobusowej, autorstwa Grzegorza Klamana, jako atrakcji turystycznej i edukacyjnej
- stworzenie i utrzymanie kolekcji trwałych dzieł artystycznych wysokiej jakości, których zadaniem powinno być skłanianie do refleksji i pobudzanie dyskusji, w nawiązaniu do historii dzielnicy, specyfiki lokalnej i problemów społecznych (a nie „przyozdobienie” czy estetyzacja przestrzeni)
- zabezpieczenie 1-2% na sztukę w budżetach inwestycji realizowanych na terenach postocznioowych (zarówno publicznych, jak i prywatnych)
- artystyczne interwencje świetlne, w określonych miejscach, które czyniły by je bezpiecznymi i atrakcyjnymi oraz dostępnymi 24 godziny na dobę
- otwarte kino letnie, które każdego wieczora wakacji, wyświetlałoby film na ogromnym ekranie, zawieszonym pomiędzy dwoma stocznioowymi dźwigami. Film ten można by oglądać z dołu, z terenów stocznioowych, jak również z Alei Zwycięstwa, kolejki SKM czy Grodziska. Dźwięk filmu byłby nadawany przez Internet, tak aby każdy, niezależnie od miejsca, mógł go sobie odpalić z telefonu komórkowego i uczestniczyć w projekcji.

PRODUKCJA

1. Stworzenie warunków do kontynuowania na tym obszarze różnych form produkcji/wytwórczości (także niematerialnej/intelektualnej) w tym również w krótkich okresach czasu (nawet godzinowych), poprzez:

- stworzenie inkubatorów przedsiębiorczości, start-upów itp.; nieuciążliwych zakładów produkcyjnych (w tym rzemieślniczych); przestrzeni co-workingowych; otwartych przestrzeni warsztatowych na wynajem (również krótkoterminowy)
- wykorzystanie stocznioowej wiedzy i technologii dla współczesnej produkcji
- stworzenie warunków dla lokalnej produkcji ekologicznej żywności (*urbangardening*).
- stworzenie marki oznaczającej produkty (w tym dzieła sztuki itp.) stworzone w Stoczni – swoistego, rozpoznawalnego znaku handlowego (Made in Stocznia).

ZIELEŃ I EKOLOGIA

1. Stworzenie jednej z najbardziej zaawansowanych ekologicznie i ekoenergetycznie dzielnic miasta w Europie poprzez:

- dużą ilość zieleni (pochłaniającej CO₂):
- założenie społecznego, otwartego ogrodu i sadu (np. pod nazwą "Ogród Solidarności") oraz niewielkich, intymnych ogródków, przy domach i miejscach pracy, przez mieszkańców i użytkowników tych przestrzeni (*urbangardening*) jako pamięć i kontynuacja tradycji ogrodu funkcjonującego w powojennej Stoczni, zaopatrującego pracowników w świeże warzywa, owoce i kwiaty, jak również tradycji niewielkich, intymnych ogródków, zakładanych i pielęgnowanych przez Stocznioowców (w tym Annę Walentynowicz), przy halach w których pracowali.
- włączenie Parku Steffensa do systemu przekształcanych przestrzeni publicznych dawnej Stoczni Gdańskiej i nadanie mu swobodnego charakteru (możliwość wchodzenia na trawniki, grania w różne gry, ćwiczenia jogi, leżakowania itp.).
- pozostawienie wybranego stocznioowego budynku oraz elementu infrastruktury technicznej, jak również kilku miejsc w Stoczni wpływom czasu i dzikiej roślinności o charakterze łąkowym (służące m.in. naturalnemu rozwojowi gatunków roślin charakterystycznych dla tego terenu, bytności pszczół, z ulami również na dachach budynków). Użycie zieleni do ukazania obrysów nieistniejących budynków.

- stworzenie przestrzeni i warunków przyjaznych dla zwierząt - domowych (psów, kotów itp.) i dzikich (np. pszczoł, ryb, ptaków itp.)

- edukację ekologiczną, poprzez stworzenie budynku bioTEKTONICZNEGO aby to właśnie w nim rozmawiać o ekologii, w tym np. prowadzić warsztaty dla dzieci i kształtować nową świadomość ekologiczną od samego początku. Budynki biotektoniczne (tak zwane earthshipy) obrazują samowystarczalne środowisko i tworzone są oddolnie, jako ruch świadomościowy - ekologicznie i podmiotowo. Są definiowane przez sześć podstawowych zasad konstrukcyjnych, z których wszystkie wykorzystują istniejące zjawiska naturalne Ziemi: budowanie z wykorzystaniem naturalnych, często wtórnie wykorzystanych materiałów; ogrzewanie i chłodzenie termiczne/solarne; energia słoneczna i wiatrowa; zbieranie wody (tworzenie budynków z zaplanowaną logistycznie gospodarką wodną); ograniczone, organiczne oczyszczanie ścieków; produkcja żywności.

- system smart-grid

- realizację budynków zero i plus energetycznych (ekoenergetycznych z certyfikacją LEED i BREEM) oraz efektywnych energetycznie ulic/placów, chodników, parkingów itp.

- racjonalne gospodarowanie wodą

- zapewnienie dostępu do czystej energii

- optymalizację zużycia śmieci i zagospodarowywania odpadów (w tym stworzenie miejsca kreatywnego przetwarzania i wykorzystania odpadów, gdzie odpadki dostają drugie życie w nowej formie użytkowej).

- eko-komunikację (SKM i elektryczny transport publiczny)

DIALOG

1. Stworzenie forum otwartego i swobodnego dialogu, jako swoistej kontynuacji tradycji Solidarności, poprzez:

- re-aktywację Rady Interesariuszy z udziałem władz/urzędników, planistów, organizacji społecznych, specjalistów z różnych dziedzin (urbanistów, architektów, historyków sztuki, artystów itp.) instytucji kultury i nauki oraz właścicieli terenów

- zaproszenie do dyskusji byłych Stoczniovców

- utworzenie niezależnych grup opiniotwórczych z udziałem mieszkańców w zakresie realizacji konkretnych pomysłów, poprzez spotkania dyskusyjne, wykłady zaproszonych gości oraz publikacje itp.

- stworzenie warunków organizacyjnych dla ustalenia listy określonych zadań oraz analizy ich wykonalności, a następnie wypracowania wspólnie konkretnych propozycji rozwiązań, które powinny stać się wskazówkami dla władz publicznych i inwestorów, jak również wyznaczenie osób odpowiedzialnych za ich realizację, w tym także w ramach niewielkich społecznych działań, otwartych dla wszystkich zainteresowanych. W tym celu należy również doprowadzić do zwiększenia zaangażowania władz miasta oraz pozyskać wsparcie (organizacyjne, finansowe itp.) zarówno od instytucji publicznych jak i od biznesu

AUTORZY

Dr Waldemar Affelt, członek Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków (ICOMOS) oraz Głównej Komisji Konserwatorskiej i Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN

Dr Marek Barański, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

Agnieszka Cichocka, Inkubator Starter

Janusz Chilicki, przedstawiciel grupy aktywistów NIE dla burzenia Stoczni Gdańskiej

Prof. Jacek Dominiczak, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

Magdalena Zakrzewska-Duda, Nadbałtyckie Centrum Kultury

Dr Zbyszek Dymarski, Katedra Kulturoznawstwa Uniwersytetu Gdańskiego

Mona Rena Górską – rzemieślniczka filozofii i kostiumów

Filip Ignatowicz, artysta multimedialny i reżyser

Aneta Lehmann, architektka wnętrz z kulturoznawczym zapleczem

Krzysztof Król, Ultra Relations, obsługa projektu Młodego Miasta w zakresie PR

Dominik Krzymiński, socjolog, doktorant w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego

Dorota Nieznalska, artystka wizualna

Tomasz Mania, Politechnika Gdańska

Michał Mazurkiewicz, artysta fotograf

Anna Miller, Metropolitanka

Paweł Mrozek, Forum Rozwoju Aglomeracji Gdańskiej

Prof. Grzegorz Klaman, Fundacja Wyspa

Dr Klaudia Nowicka, Uniwersytet Gdański

Anna Orbaczewska, artystka wizualna

Dr Marek Rogulski, TNS / ICS w Gdańsku / Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Dr Piotr Samól, Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej

Zbigniew Sajnog, publicysta

Roman Sebastyański, University of the West of Scotland, INTBAU Polska

Mateusz Smolana, Instytut Dziedzictwa Solidarności

Karol Spieglanin, Forum Rozwoju Aglomeracji Gdańskiej

Anna Szynwelska z Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia

Agnieszka Wołodźko, artystka i kuratorka sztuki

Piotr Wyszomirski, Fundacja Pomysłodalia oraz Pomorska Rada Kultury

Iwona Zając, artystka wizualna i rezydentka dawnej Kolonii Artystów

Dr Dorota Kamrowska Załuska, Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej

Dr Monika Zawadzka, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku